

2. Домашенко А.В. Організаційно-педагогічні засади системи фізичного виховання студентської молоді України: Автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. Львів, 2003. 20 с.
3. Дутчак М.В. Основні аспекти реформування системи фізичного виховання в Україні. Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: зб. наук. пр. Рівне: Ліста, 1999. С. 158–162.
4. Дяченко Анна. Сучасні підходи до удосконалення навчального процесу на основі формування здоров'язбережувального освітнього середовища. Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування. ТОВ "Планер", 2018. С. 24–27. URL: <http://93.183.203.244/xmlui/bitstream/handle/123456789/2615/24pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Зеленюк О. Трансформація навчальної дисципліни "Фізичне виховання" у контексті Болонської декларації. Молода спортивна наука України: зб. наук. праць з галузі фізич. культури та спорту. Вип. 10. Т. 3. Львів: НВФ "Українські технології", 2006. С. 373–378.
6. Мицкан Б. М. Методи дослідження фізичного розвитку та соматичного здоров'я школярів. Посібник для вчителів фізичної культури. Івано-Франківськ: Плай, 2000. 62 с.
7. Скворцова С.О. Професійна компетентність вчителя. Наука і освіта: зб. наук. праць .2009. №4. С. 93–96.
8. Сохань Л.В. Життєва компетентність особистості. наук.-метод. посіб. – К.: Богдана, 2003. 520 с.
9. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання. підручник для студ. вузів фіз. вихов. і спорту: В 2 - Т. 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. К.: Олімпійська література, 2008. 392 с.

References

1. Griban G.P. Methodical system of physical education of students. Educat. book manual. Zhytomyr: Ruta, 2014. 306 p.
2. Domashenko A.V. Organizational and pedagogical principles of the system of physical education of student youth of Ukraine: Avoref. dis. ... Cand. Sciences in Phys. education and sports: 24.00.02. Lviv, 2003. 20 p.
3. Dutchak M.V. The main aspects of reforming the system of physical education in Ukraine. The concept of development of the field of physical education and sports in Ukraine: coll. Science. Rivne Avenue: List, 1999. S. 158–162.
4. Dyachenko Anna. Modern approaches to improving the educational process based on the formation of a healthy educational environment. Actual problems of physical education and methods of sports training. LLC "Planer", 2018. P. 24–27. <http://93.183.203.244/xmlui/bitstream/handle/123456789/2615/24pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Zelenyuk O. Transformation of the discipline "Physical Education" in the context of the Bologna Declaration. Young sports science of Ukraine: coll. Science. works in the field of physics. culture and sports. Vip. 10. Vol. 3. Lviv: Scientific and Production Enterprise "Ukrainian Technologies", 2006. P. 373–378.
6. Mytskan B.M. Methods of research of physical development and somatic health of schoolchildren. A guide for physical education teachers. Ivano-Frankivsk: Play, 2000. 62 p.
7. Skvortsova S.O. Professional competence of a teacher. Science and education: coll. Science. work .2009. №4. Pp. 93–96.
8. Sohan L.V. Life competence of the individual. scientific method way. - К.: Богдана, 2003. 520 с.
9. Krutsevich T.Yu. Theory and methods of physical education. textbook for students. universities of phys. brought up. and sports: In 2 - Т. 1. General bases of the theory and methods of physical education. К.: Olympic Literature, 2008. 392 p.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2020.6K(135).39
УДК 796.011.3-053.5/056.2

Ханіянц О.В.
*кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичної культури,
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського м. Львів*
Сороколін Н.С.
*кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичної культури,
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського м. Львів*
Семенова Н.В.
*кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського,
Медичний коледж Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, м. Львів*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ШКОЛЯРІВ

Стаття відображає думки вчителів фізичної культури про ефективність стану реалізації інклюзивної освіти в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Львівської області. Метою проведення даного дослідження було встановити рівень теоретичних знань щодо основоположних засад інклюзивної освіти та наявність практичних навичок при роботі із дітьми з особливими освітніми потребами (ООП) на уроках фізичної культури.

У тестуванні взяло участь 58 учителів фізичної культури ЗЗСО, різних кваліфікаційних категорій, педагогічний стаж яких коливався в межах від 1 до 42 років.

Було визначено, що серед питань, що характеризують рівень знань вчителів щодо основоположних засад інклюзивної освіти найбільш проблемними виявилися ті, які стосуються розуміння концептуальної ідеї, принципів та

функцій; комплектації інклюзивних класів; розподіл обов'язків вчителя та асистента вчителя в процесі інклюзивного навчання.

Результати запропонованих завдань для визначення практичних навичок при роботі із дітьми з ООП на уроках фізкультури показали, що вчителі не володіють навиками застосування, адаптації та/або модифікації методів, форм та засобів уроку фізкультури для дітей з ООП.

Ключові слова: інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами, вчителі фізичної культури, заклади загальної середньої освіти.

Khanikiants Olena, Sorokolit Nataliya, Semenova Natalia. The Condition and Perspectives of Realization of Inclusive Education in the Pupils' physical Education. The article shows the physical education teachers' thoughts according to effectiveness of realization of inclusive education in general educational establishments of Lviv region. This problematic is especially important today in the context of active implementation in inclusive education in the educational environment of Ukraine. The elaborated analysis of last researches and publications has shown that provided results are pretty contradictory – starting from the lack of readiness of all stages of educational process to pretty “successful implementation of the reform of inclusive education in Ukraine”. That is why, the goal of this research is to determine the level of theoretical knowledge according to main principles of inclusive education and the existence of practical skills among physical education teachers during the work with children with special educational needs.

In the on-line questionnaire, that was participated by 58 physical education teachers from general education establishments of Lviv region, teachers are of different categories, the pedagogical working experience differs from 1 to 42 years, with experience in inclusive class (group) (35.6%), with working experience with children with special needs (60%).

It was determined, that among questions that characterize the level of knowledge among respondents according to main principles of inclusive education, the most problematic are those, connected with understanding of conceptual idea, principles and functions of inclusive education; completing the set for inclusive classes; information about distribution of teachers' and his assistant's liabilities in the process of inclusive studying.

The results of suggested tasks, that were provided to determine practical skills during the work with children with special needs, have shown that teachers do not obtain neither skill with using of recreational types of doing physical exercises, nor using of hygiene factors, nor adaptation and modification of methods, forms and tools of physical education lessons for children with special needs.

Key words: inclusive education, children with special educational needs, physical education teachers, general education establishments.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Останні роки у загальній середній освіті України відбуваються масштабні зміни. Зокрема, згідно із Законом України «Про освіту» до навчальних програм з фізичної культури для закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) запроваджено нові варіативні модулі, з 2018 року реалізується «Новий Стандарт початкової освіти», активно впроваджується інклюзивна освіта [4].

Так, перші кроки щодо впровадження інклюзивного навчання у освітній простір України були розпочаті ще у 1991 році ратифікацією Конвенції про права дитини. Після підписання Україною Угоди про Асоціацію про співпрацю з Європейським Союзом в рамках створення умов дня навчання осіб з особливими освітніми проблемами, активно створюються інклюзивно-ресурсні центри; забезпечується навчання психологів інклюзивно-ресурсних центрів; в закладах загальної середньої та дошкільної освіти запроваджуються корекційно-розвиткові і психолого-педагогічні послуги (заняття); передбачено обов'язковий курс, під час курсів підвищення кваліфікації або курсової перепідготовки, для всіх педагогічних працівників щодо особливостей роботи з дітьми з ООП у межах інклюзивного навчання; створюються умови для підвищення кваліфікації асистентів учителів, що сприятиме підвищенню якості освіти у інклюзивних класах тощо [6, 15].

Отже, інтеграція інклюзивної освіти на теренах нашої держави є визнаним та незворотнім процесом, хоча й відбувається з певними перешкодами. Залишається відкритим питання розроблення нових та удосконалення уже існуючих державних нормативно-правових актів, освітніх стратегій, підготовки педагогічних кадрів до роботи з дітьми з ООП тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання важливості наявності професійних кадрів для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами є предметом численних досліджень зарубіжних та вітчизняних науковців (Г. Стангвіка, 1997; Т. Лормана, Д. Деллера, Д. Харві, 2005; Т. П'ятакової, 2009; А. Колупаєвої, 2006 – 2020; І. Боднар, 2014; Н. Сороколіт, 2020; О. Ханіянц, 2020 та ін.).

Результати досліджень останніх років в Україні та свідчать, що діти з ООП достатньо успішно можуть навчатися разом із дітьми із типовим розвитком, а найвагомим компонентом ефективності процесу навчання та соціалізації дітей з ООП, окрім відповідної системи навчально-виховної роботи, є наявність професійних фахівців – психологів, вчителів, асистентів вчителів тощо [2, 8, 12, 17, 20].

Але висвітлені результати у наукових публікаціях є досить суперечливими. Так, не достатній рівень інформованості щодо специфіки роботи з дітьми із ООП серед вчителів ЗЗСО, за даними різних авторів, коливається в межах 53 % – 73 % [3, 5, 9]. Окремі науковці наголошують на наявності «дефіциту знань у галузі корекційної педагогіки», «педагогічної обережності», бар'єрів у психологічному та емоційному сприйнятті «особливої» дитини, на нестачі сучасних освітніх стратегій, науково-обґрунтованих інтеграційних програм для дітей різного віку та нозологічних груп тощо [5, 18, 13, 19].

Інші, наголошують на істотних перевагах запровадження інклюзивної освіти для усіх учасників освітнього

процесу [7, 10], на створенні ґрунтовної законодавчої бази [10, С. 6], на запровадженні ефективних механізмів фінансування інклюзивної освіти [1] та на «успішному започаткуванні реформи інклюзивної освіти в Україні» загалом [10, С. 5].

Отже, на нашу думку, є потреба у подальших напрацюваннях щодо відображення думки вчителів про ефективність стану реалізації інклюзивної освіти в закладах загальної середньої освіти, зокрема на уроках фізичної культури.

Метою проведення даного дослідження було встановити рівень теоретичних знань щодо основоположних засад інклюзивної освіти та наявність практичних навичок при роботі із дітьми з особливими освітніми потребами на уроках фізичної культури.

Організація та методи дослідження. Ми використали такі методи: аналіз та узагальнення літературних джерел, тестування учителів фізичної культури за допомогою питальника, укладеного в Google-form, методи математичної обробки отриманих результатів. Відповіді респондентів обраховувалися у відсотках.

У тестуванні взяли участь 58 учителів фізичної культури ЗЗСО серед яких: 60 % вчителів закладів обласного підпорядкування, 40 % – міського; 10,9 % вчителі без кваліфікаційної категорії, 28,7 % – I-ї категорії, 20,4 % – II-ї категорії, 40 % – вищої категорії; 22,2 % чоловіків та 77,8 % жінок. Педагогічний стаж роботи респондентів коливався в межах від 1 до 42 років, зокрема від 1 до 10 років – 35,6 %, від 10 до 20 років – 40 %, від 20 до 30 років – 15,6 %, 30 і < років – 8,8 %.

Тестування складалося із 61-го запитання, які були згруповані у декілька блоків. У даній статті ми представили результати опитування першого блоку запитань, які характеризують рівень теоретичних знань респондентів щодо основоположних засад інклюзивної освіти та наявність практичних навичок при роботі із дітьми з ООП на уроках фізичної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед учителів які брали участь у тестуванні, досвід роботи у інклюзивному класі (групі) мають більше третини (35,6 %), але при цьому понад половина (60 %) зазначили, що мають досвід роботи із дітьми із ООП (Рис. 1).

Рис. 1. Чи маєте Ви досвід роботи у інклюзивному класі (групі) та/або із дітьми з ООП

Наступний блок питань мав надати нам інформацію про наявність знань та рівень їх володінням респондентами про основоположні засади інклюзивної освіти, а також рівня готовності учителів фізичної культури до формування освітнього середовища для дітей з ООП.

Попри те, що значна частина учителів зазначила, що має досвід роботи із дітьми із ООП, лише 15,6 % дали вірну відповідь на питання про те, що таке «Інклюзія». У переважній кількості учителів (44,4 %) поняття «інклюзія», можливо в контексті професійної діяльності, асоціюється із залученням та додатковою підтримкою дітей з ООП у процесі навчання в закладах освіти, а не зі збільшенням ступеня участі всіх громадян у соціальному житті суспільства в цілому.

Попередні наші дослідження виявили, що запровадження інклюзивного навчання у фізичному вихованні підтримують 42,2% учителів фізичної культури [14]. Це, в свою чергу, підтверджує результати авторів, які зазначають, що причиною такого стану справ, є те, що в учителів фізичної культури недостатньо професійної компетентності з інклюзивного фізичного виховання, а також через відсутність асистента учителя фізичної культури для дітей з ООП [13].

Те, що переважна кількість вчителів поняття «інклюзія» розглядають з позиції власної педагогічної діяльності, підтверджують й відповіді на питання щодо розуміння концептуальної ідеї та функцій інклюзивної освіти. Так, лише 20 % респондентів дали вірну відповідь, щодо концептуальної ідеї інклюзивної освіти, а понад половина (53,3 %) асоціює ідею інклюзивної освіти з інтеграцією дітей із особливостями розвитку в середовище звичайних однолітків (Рис.2). Лише 17,8 % вчителів вірно зазначили функції інклюзивної освіти, а переважна кількість (57,8 %) вважають, що до функцій інклюзивної освіти, окрім перелічених у науково-методичній літературі [10], потрібно віднести й оздоровчу (Рис.2). Результати попередніх досліджень показують, що переважна кількість учителів, часто, взагалі не знайомі, або мають низький рівень поінформованості з питань ефективного впровадження інклюзивної практики [9, 17].

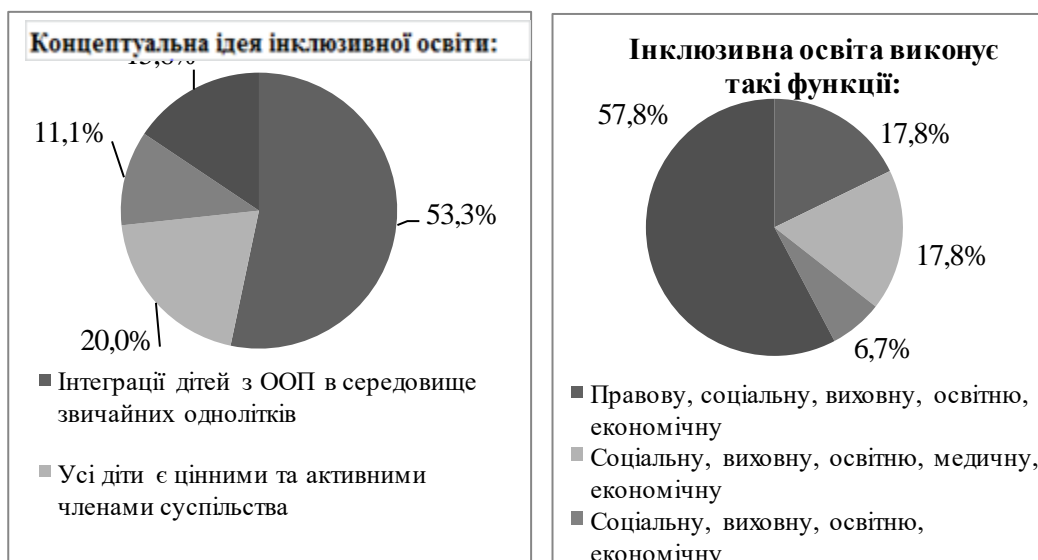

Рис. 2. Розуміння головної ідеї та функцій інклюзивної освіти.

Нажаль, розуміння чинників, які сприятимуть успішному функціонуванню інклюзивного навчання у зазначених вчителів, також, дуже розпливчате. Вірну відповідь надали тільки 20 % учителів. Майже третина (28,9 %) усвідомлюючи вагомість командного підходу в процесі функціонування інклюзивного навчання, не вважають співпрацю із батьками дітей з ООП необхідною умовою для підвищення ефективності цього процесу, а половина (51,1 %) вважають, що індивідуальна діяльність кожного вчителя буде ефективнішою за командний підхід.

Низьким є і рівень знань вчителів фізичної культури щодо принципів інклюзивної освіти. Вірно, усі варіанти відповіді дали 22,4 % вчителів. Попри те, що жодної вірної відповіді не дали лише 8 % вчителів, переважна кількість (69,6 %) зазначили лише одну вірну відповідь або разом із вірними обирали й не вірні відповіді (Рис. 3). Серед не вірних відповідей найчастіше зустрічалось твердження, що «Усі діти мають опанувати уніфікований навчальний план», а 6,7 % вчителів вважає, що діти з ООП мають навчатися винятково у спеціальних закладах або вдома.

Рис. 3. Аналіз відповідей респондентів щодо розуміння принципів інклюзивної освіти

Нам було цікаво, чи володіють сучасні вчителі фізичної культури знаннями про окремі законодавчі аспекти що регламентуються державними нормативно-правовими документами у сфері освіти, зокрема упровадженні інклюзивного навчання в освітні заклади.

Аналіз отриманих відповідей свідчить, що 64,4 % вчителів згодні з твердженням, що поняття «Діти з ООП», широко охоплює всіх учнів, чий освітні проблеми виходять за межі загальноприйнятої норми.

Але, переважна кількість учителів (67,7 %) не орієнтуються у питанні комплектації інклюзивних класів, тобто не мають чіткого уявлення про документально затверджене співвідношення кількості дітей із ООП та дітей із типовим розвитком.

Найгірше вчителі орієнтуються у питаннях розподілу посадових обов'язків, асистента вчителя, асистента учня та, власне, вчителя в інклюзивному класі (групі). Так, переважна кількість респондентів (35,6 %) вважає, що асистентом учня має бути, виключно, педагогічний працівник, 33,3 % вважають, що він має мати вищу педагогічну освіту, а 13,3 % – вважають, що асистентом учня може бути людина із стажем педагогічної роботи не менше 5-ти років (Рис. 4).

Рис. 4. Аналіз відповідей респондентів щодо розуміння вимог до освітнього рівня асистента учня

Майже половина респондентів (42,2 %) не орієнтується у обов'язках асистента вчителя в інклюзивному навчанні при розробленні навчальної програми, 40 % – щодо обов'язків асистента вчителя в інклюзивному навчанні при оцінюванні навчальних досягнень дітей з ООП. Такий стан є особливо небезпечним в контексті того, що, «згідно з нормативно-правовими документами у процесі освітньої діяльності асистент учителя виконує організаційну, навчально-розвиткову, діагностичну, прогностичну та консультативну функції» [2, С. 16].

Серед вчителів – 77,8 % – мають суперечливі думки щодо обов'язків вчителя в інклюзивному навчанні при плануванні навчального матеріалу (Табл. 1). Третина респондентів (35,6 %) не вважає, що до обов'язків вчителя в інклюзивному навчанні належить «планування роботи на уроці та добір спортивного інвентарю й обладнання», 26,7 % – «визначення пріоритетних засобів навчання для дітей з ООП», 15,6 % – «вибір належного виду роботи відповідно до індивідуальної навчальної програми» (Табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз відповідей респондентів щодо розуміння розподілу посадових обов'язків вчителя та асистента вчителя в інклюзивному класі (групі)

Обов'язки асистента вчителя в інклюзивному навчанні при розробленні навчальної програми:	
Варіанти відповідей	Кількість осіб (%)
Участь у розробленні індивідуальної навчальної програми учнів з ООП	57,8 %
Оновлення інформації про учнів та про індивідуальну навчальну програму	6,7 %
Розроблення програми навчання на основі робочого плану та індивідуальних освітніх потреб учня	28,9 %
Підготовка індивідуальних навчальних планів	6,7 %
Оберіть варіант, який НЕ належить до обов'язків вчителя в інклюзивному навчанні при плануванні навчального матеріалу:	
Варіанти відповідей	Кількість осіб (%)
Допомога у доборі та складанні матеріалів, у розробленні дидактичних матеріалів	22,2 %
Планування роботи на уроці та добір спортивного інвентарю й обладнання	35,6 %
Визначення пріоритетних засобів навчання для дітей з ООП	27,7 %
Вибір належного виду роботи відповідно до індивідуальної навчальної програми	15,6 %
Оберіть варіант, який НЕ належить до обов'язків асистента вчителя в інклюзивному навчанні при оцінюванні навчальних досягнень дітей з ООП:	
Варіанти відповідей	Кількість осіб (%)
Моніторинг навчального поступу учнів з ООП та оцінка	40 %
Збір та запис даних для подальшої оцінки учня, внесення доповнень до індивідуальної навчальної програми	33,3 %
Спостереження за особливостями психофізичного розвитку учнів з ООП	11,1 %
Внесення пропозицій щодо завдань, розроблених для учня з ООП	15,6 %

Тільки 13,3 % вчителів мають чітке усвідомлення які діти належать, а які не належать до категорії «Діти з особливими освітніми потребами» за українським законодавством. Не дали жодної правильної відповіді – 15,6 % вчителів. Решта респондентів або обрали тільки одну вірну відповідь, або до обраних вірних відповідей додали й не вірні (Рис. 5). Серед невірних відповідей вчителі, переважно, зазначали те, що «Діти з порушеннями поведінки і діяльності» не належать до категорії дітей з ООП.

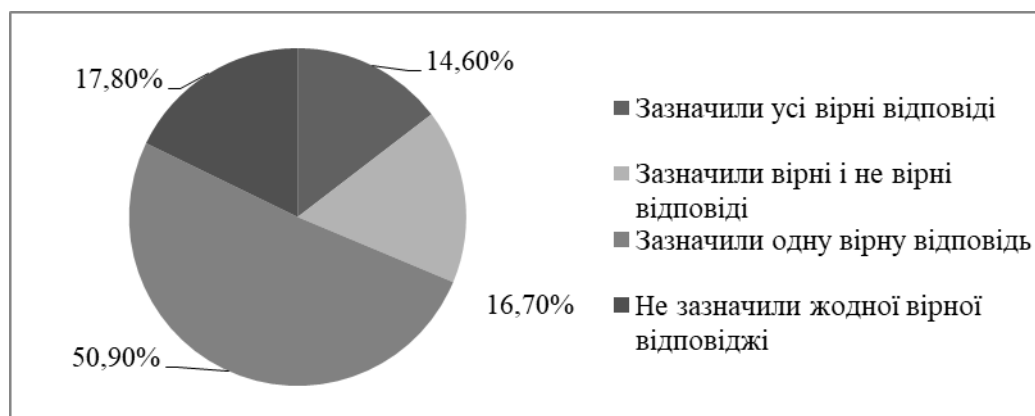

Рис. 5. Аналіз відповідей респондентів щодо розуміння які діти належать до категорії «Діти з особливими освітніми потребами» за українським законодавством

Для визначення практичних навичок у роботі із дітьми з ООП учителям фізичної культури було запропоновано навести приклади яким чином можна адаптувати та/або модифікувати методи, форми та засоби уроку фізкультури для дітей з порушеннями зору та для дітей з розумовою відсталістю, а також навести приклади заходів та/або засобів, які можна застосовувати для формування толерантного середовища серед учасників освітнього процесу (для дітей із типовим розвитком, для батьків дітей із типовим розвитком та, власне, вчителів).

Щодо методів, форм та засобів уроку фізкультури для дітей з ООП, нажаль, 44,4 % вчителів не навели жодної пропозиції. Решта вчителів обмежилися загальними рекомендаціями на зразок: спрощувати завдання та/або правила, використовувати рухливі ігри та естафети, надавати індивідуальні завдання, розширювати рухові уявлення, рухову пам'ять, об'єм рухових дій, активізувати моторику, застосовувати методи психокорекції, змінювати види діяльності, формувати довіру між учасниками освітнього процесу тощо.

Щодо формування толерантного середовища серед учасників освітнього процесу у вчителів, також, не було чітких пропозицій, а лише: проведення лекцій, бесід, вікторин, тренінгів зі спеціалістами, рухливих ігор тощо.

Отримані нами результати підтверджуються й думками інших спеціалістів про те, що вчителі закладів загальної середньої освіти не мають відповідного рівня знань щодо специфіки розвитку дітей із ООП та методів їх навчання й виховання [3, 9, 13].

Висновки. Було визначено, що серед питань, що характеризують рівень знань респондентами щодо основоположних засад інклюзивної освіти найбільш проблемними виявилися питання, які стосуються розуміння концептуальної ідеї, принципів та функцій інклюзивної освіти; комплектації інклюзивних класів; інформації про розподіл обов'язків вчителя та асистента вчителя в процесі інклюзивного навчання.

Результати запропонованих завдань для визначення практичних навичок при роботі із дітьми з ООП на уроках фізкультури показали, що вчителі не володіють навиками ні застосування рекреаційних видів занять фізичними вправами, ні використання гігієнічних факторів, ні адаптацією та/або модифікацією методів, форм та засобів уроку фізкультури для дітей з ООП.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. В подальшому вважаємо за потрібне здійснити опитування вчителів фізичної культури для визначення рівня теоретичних знань та практичних навичок щодо адаптивної та корекційної роботи із дітьми з ООП. Також, вважаємо за необхідне розробити програму спецкурсу для курсової перепідготовки учителів фізичної культури та експериментально перевірити її ефективність.

Література

1. Аналітичний звіт (2018) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/inklyuzivna%20polituka/zvit.pdf>
2. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання: навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва та ін. – Харків : Ранок, 2019. – 216 с.
3. Бовкуш, К.П. Готовність педагога до інклюзивної освіти [Текст] / К.П. Бовкуш // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал ; [редкол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми, 2015. – № 4 (48). – С. 3–9.
4. Закон України «Про освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Зброєва Н.Б. Готовність педагога до інклюзивної освіти. (До постановки питання) / Н.Б. Зброєва. // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. – 2012. – № 7. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2012_7_5
6. Інклюзивне навчання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
7. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: від основ до практики : монографія / Колупаєва А.А., Таранченко О.М. – К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. – 152 с.
8. Мартинчук О.В. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти [Електронний ресурс] / О.В. Мартинчук // Вісник психології і педагогіки : збірник наук. праць / Педагогічний інститут

Київського університету імені Бориса Грінченка Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. – К., 2012. – Вип. 8. – 248 с.

9. Педорич А. До питання готовності педагогів до інклюзивної освіти / Анатолій Педорич // Освітologia : наук. журнал. – 2018. – № 7. – С. 101–107. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ocvit_2018_7_17

10. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта : навчальний посібник. – Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 300 с.

11. П'ятакова Т. Особливості підготовки учителів Швейцарської конфедерації до здійснення інклюзивної освіти [Текст] / Т. П'ятакова // Імідж сучасного педагога : науково-практичний освітньо-популярний журнал. – 2009. – № 10. – С. 37–39.

12. П'ятакова Т. Розвиток інклюзивної компетентності: швейцарський досвід / Т. П'ятакова // Порівняльно-педагогічні студії. – 2012. – № 1 (11). – С. 93–98.

13. Соловей А.В. Готовність до впровадження інклюзивної освіти в процес фізичного виховання загальноосвітніх шкіл м. Львова / Соловей А.В., Римар О. В. // Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту : матеріали ІХ Міжнар. наук. конф. пам'яті А. М. Лапутіна (м. Чернігів, 18-19 жовтня 2018 р.). – Чернігів, 2018. – С. 80–81.

14. Сороколіт Н.С. Порівняльний аналіз ставлення викладачів фізичної культури до освітніх реформ у загальноосвітніх навчальних закладах / Н.С. Сороколіт, О.В. Римар, О.М. Боднарчук // Фізичне виховання, спорт та культура здоров'я в сучасному суспільстві, 2020. – Вип. 2 (50). – С. 20–25. DOI: <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2020-02-20-25>.

15. Статистичні дані МОН України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/statistichni-dani>

16. Стангвік Г. Політика інтегрованого навчання в Норвегії / Г. Стангвік // Інтегроване навчання: мировий досвід / под ред. С. Пейла, К. Мейера і С. Хегарти. – Лондон, 1997. – С. 156.

17. Ханіянц О.В. Про перспективи реалізації інклюзивної освіти у вищій школі (на прикладі Львівської області) / Ханіянц О.В. // Фізична культура і спорт: досвід та перспективи : мат. Міжнародної наук.-практ. конференції / за ред. Я. Б. Зорія. – Чернівці : ЧНУ, 2017. – С. 93–95.

18. Ханіянц О.В. До проблеми формування толерантного середовища на уроках фізичної культури в умовах впровадження інклюзивної освіти в Україні // Римар О.В., Семенова Н.В. // Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність : Мат. II Міжнародної наукової конференції. 26-27 червня 2020 р., м. Дніпро. / Наук. ред. О. Ю. Висоцький. – Дніпро, 2020. – С. 360–363.

19. Bodnar, I.R., Rymar, O.V., Solovei, A.V., Malanchuk, G.G., Datskiv, P.P. (2015). Objective criteria for determination of functional-reserve potentials of secondary school age pupils. Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports. (11) 11–19. DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/18189/172.2015.1102>

20. Allal, L., & Lopez, M. L. (2005). Formative assessment of learning: A review of publications in French. (241–265). Paris: OECD. Available at : <https://www.oecd.org/education/ceri/35337948.pdf>

21. Loreman, T., Deppeler, J.M., & Harvey, D.H. (2005). Inclusive Education: A Practical Guide to Supporting Diversity in the Classroom. Australia: Allen & Unwin.

References

1. Аналітичний звіт (2018) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/inklyuzivna%20polituka/zvit.pdf>

2. Kolupaieva, AA. & et al. (2019). Asystent vchytelia u zakladi zahalnoi serednoi osvity z inkliuzyvnoiu formoiu navchannia. Kharkiv: Ranok.

3. Bovkush, KP. (2015). Hotovnist pedahoha do inkliuzyvnoi osvity. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii : naukovyi zhurnal. 4 (48), 3-9.

4. Zakon Ukrainy "Pro osvitu". – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

5. Zbroieva, NB. (2012). Hotovnist pedahoha do inkliuzyvnoi osvity. (Do postanovky pytannia). Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnogo universytetu im. Mykoly Hoholia], 7. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2012_7_5

6. Inklyuzivne navchannia. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannia>

7. Kolupaieva, AA., & Taranchenko, OM. (2016). Inklyuzivna osvita: vid osnov do praktyky. Kyiv: Atopol.

8. Martynchuk, OV. (2012). Pidhotovka maibutnih pedahohiv do profesiinoi diialnosti v umovakh inkliuzyvnoi osvity [Електронний ресурс]. Visnyk psykholohii i pedahohiky, 8, 248.

9. Pedorych A. (2018) Do pytannia hotovnosti pedahohiv do inkliuzyvnoi osvity. Osvitohiia, 7, 101-107. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ocvit_2018_7_17

10. Poroshenko MA. (2019). Inklyuzivna osvita. Kyiv: TOV Ukraina.

11. Piatakova T. (2009). Osoblyvosti pidhotovky uchyteliv Shveitsarskoi konfederatsii do zdiisnennia inkliuzyvnoi osvity. Imidzh suchasnoho pedahoha, 10, 37-39.

12. Piatakova T. (2012). Rozvytok inkliuzyvnoi kompetentnosti: shveitsarskyi dosvid. Porivnialno-pedahohichni studii, 1 (11), 93-98.

13. Solovei, AV. & Rymar, OV. (2018). Hotovnist do vprovadzhenia inkliuzyvnoi osvity v protses fizychnoho vykhovannia zahalnoosvitnikh shkyl m. Lvova. Materialy IX Mizhnar. nauk. konf. pamiaty A. M. Laputina (m. Chernihiv, 18-19 zhovtnia 2018 r.) "Aktualni problemy suchasnoi biomekhaniky fizychnoho vykhovannia ta sportu", 80-81.

14. Sorokolit, NS., Rymar, OV. & Bodnarchuk OM. (2020). Porivnialnyi analiz stavlennia vykladachiv fizychnoi kultury do osvitnikh reform u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh. Fizyчне vykhovannia, sport ta kultura zdorovia v suchasnomu suspilstvi, 2(50), 20-25. DOI: <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2020-02-20-25>

15. Statystichni dani MON Ukrainy. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/statistichni-dani>

16. Stanhvyk, H. (1997). Polytyka yntehyrovannoho obuchenya v Norvehyi. Yntehyrovannoe obuchenye: myrovoi otryt, 156.
17. Khanikiants, OV. (2017). Pro perspektyvy realizatsii inkluzyvnoi osvity u vyshchyi shkoli (na prykladi Lvivskoi oblasti). Mat. Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konferentsii "Fizychna kultura yi sport: dosvid ta perspektyvy", 93-95.
18. Khanikiants, OV. Rymar, OV. & Semenova N.V. (2020) Do problemy formuvannia tolerantnoho seredovyscha na urokakh fizychnoi kultury v umovakh vprovadzhennia inkluzyvnoi osvity v Ukraini. Mat. II Mizhnarodnoi naukovoї konferentsii (m. Dnipro, 26-27 chervnia 2020 r.) "Sotsialno-humanitarni doslidzhennia ta innovatsiina osvithna diialnist", 360-363.
19. Bodnar, I.R., Rymar, O.V., Solovei, A.V., Malanchuk, G.G., Datskiv, P.P. (2015). Objective criteria for determination of functional-reserve potentials of secondary school age pupils. Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports, 11, 11-19. DOI: <http://dx.doi.org/10.15561/18189172.2015.1102>
20. Allal, L., & Lopez, M. L. (2005). Formative assessment of learning: A review of publications in French. (241-265). Paris: OECD. Available at : <https://www.oecd.org/education/ceii/35337948.pdf>
21. Loreman, T., Deppeler, J.M., & Harvey, D.H. (2005). Inclusive Education: A Practical Guide to Supporting Diversity in the Classroom. Australia: Allen & Unwin.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2020.6K(135).41
УДК: 796.332.015.14'06

Чопілко Т.Г.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, старший викладач,
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
Абдула А.Б.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
Харківської державної академії фізичної культури, м. Харків
Лисенчук С.Г.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Ужгородський національний університет, м. Ужгород
Проць Р.О.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ВІДЕОДОПОМОГИ АРБІТРАМ У СУЧАСНОМУ ФУТБОЛІ

Прогрес не стоїть на місці, тому розвиток технологій не міг не вплинути на світ спорту. Відеоповтори давно використовуються у великому тенісі та хокеї, а футбол тільки зараз адаптується до цього нововведення. Система VAR (video assistant referee) з'явилася у професійному футболі відносно недавно, але вже встигла наробити шуму серед абсолютно всієї футбольної громадськості та вплинути на результати великої кількості матчів.

Не дивлячись на те, що до моменту впровадження VAR у футбол, накопичених знань було достатньо, рішення щодо впровадження даної системи в практику у ФІФА приймали довго. Хоча необхідність зміни ігрового процесу була очевидна всім футбольним фахівцям, адже постійно виникали конфлікти між арбітрами і командами. Арбітри піддавалися жорстокій критиці і обговорення матчів зводилися не до самої гри, а до дії арбітрів. Такі ситуації підірвали довіру до футболу, організаторів гри.

У 2016 році до Правил гри у футбол були внесені зміни, суть яких полягала у можливості впровадження у футбол системи відеодопомоги арбітрам, спочатку в якості експерименту, а через декілька років VAR уже стає невід'ємною частиною футболу. Саме тому останні роки дослідження використання системи VAR у футболі є актуальним.

Для успішної роботи системи відеодопомоги арбітрам у футболі, вона повинна володіти простим, інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом управління, щоб арбітри працюючи з даною системою мали змогу за допомогою голосового спілкування з оператором повторів здійснювати потрібні йому дії, серед яких «кадр вперед»/«кадр назад», вибір потрібної камери і т.ін.

Ключові слова: відеодопомога арбітрам, система VAR, відеоповтори у футболі.

Chopilko T., Abdula A., Lysenchuk S., Prots R. Features of using the video assistance system (VAR) for the referees in modern football. Progress does not stand still so the development of technology could not affect the world of sports. Video replays have long been used in tennis and ice hockey but football is only now adapting to this innovation. The VAR (video assistant referee) system has appeared in professional football recently but has already made a fuss among the entire football community and influenced the results in some matches. Despite the fact that before the introduction of VAR in football, the accumulated knowledge was enough, the decision to implement this system in practice at FIFA took a long time. Although the need to change the game was obvious to all football professionals, because conflicts between referees and teams arose constantly. The referees were severely criticized and the discussion of matches was not limited to the game itself but to the referees. Such situations undermined confidence in football and the organizers of the game.

Thats why in 2016 the rules of the game of football were amended the essence of which was the possibility of introducing a video assistance system for the referees in football, initially as an experiment, and a few years later VAR is becoming an integral part of football. Thats why in recent years the study of the use of the VAR system in football is relevant.